

BÖLÜM 1

ÇALIŞMA HAYATINDA DÖNÜŞÜM VE YENİ İSTİHDAM BİÇİMLERİ

Cihan SELEK ÖZ¹

GİRİŞ

Uygarlığın büyümesi ve ilerlemesi, ilgili teknolojik altyapılarına göre üç döneme ayrılmaktadır: tarım çağı, endüstri çağı ve dijital çağ. Bu çağların her biri yeni bilgilerden derinden etkilenmiş, hem yeni ekonomik yapılara, toplumsal devrimlere, kültürel dönüşümlere ve çalışma biçimlerine ihtiyaç duymuş, hem de onlara olanak sağlamıştır (Cascio & Montealegre, 2016: 351).

Milattan önce ortaya çıkan Tarım Devrimi avcı-toplayıcı ilkel toplumları çiftçi ve çoban toplumlarına dönüştürerek yerleşik hayata geçmelerini sağlamıştır (Çalık & Çınar, 2009: 81). Tarım çağında insanlar öncelikle ve su gibi doğal enerji güçlerinden yararlanmış, toprak, hayvancılık ve tarım aletleri bu dönemdeki en önemli zenginlik kaynağı olarak görülmüştür. Bundan dolayı temel ekonomik güç geniş ve verimli tarım arazilerine sahip çiftçilerin elinde bulunmuştur (Cascio & Montealegre, 2016: 351).

18. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkan Sanayi Devrimi ile üretimde ilk kez yeterli, sürekli ve düzenli bir güç kaynağının kullanılmaya başlanmasıyla o döneme dek üretimin temelinde bulunan doğa gücünün, insan ve hayvanın kas gücünün yerini buhar, gaz ve daha sonra da elektrik almıştır (Altan, 2021: 108-109). Bu çağda, fiziksel mekânın üretkenliği artırılarak -fabrikalar inşa edilerek ve sanayi tesisleri kurularak- maddi uygarlığın zenginliği güçlendiril-

¹ Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü, cselek@sakarya.edu.tr

bırakmaktadır (ILO, 2020a: 5-6).

Yüksek vasıflı işçilere olan talep, orta veya düşük vasıflı işçiler pahasına artacaktır (Walwei, 2016: 14). Teknolojik değişim işgücü piyasasını bozacak ve mevcut iş türlerini ve bunların nasıl yürütüldüğünü değiştirecektir. Bu görevleri yerine getirmek için gereken beceriler de değişecek ve eğitim sağlayıcıların ve politika yapımcıların rolünün altını çizecektir (ILO, 2018: 16). Eğitim sistemlerinin dijital becerileri destekleyecek şekilde uyarlanması, herkes için eğitim, yeniden eğitim ve mesleki eğitim aracılığıyla insanların artan oranda dijital ortamın yeni ve değişen becerilerine uyum sağlaması gerekecektir (ILO, 2020b: 6; Eurofound, 2021: 21). İnovasyonun ve teknolojik değişimin hızı göz önüne alındığında yüksek öğretimin yenilikçi olması beklenmektedir. Özellikle yükselen ekonomilerde çalışanların becerilerini geliştirmeleri ve üst düzey beceriler kazanmaları için teşviklerin tasarlanmasına ihtiyaç duyulabilir (ILO, 2018: 16).

KAYNAKLAR

- Altan, Ö. Z. (2021). *Sosyal Politikaya Giriş*. Eskişehir: Nisan Kitabevi,
- Arı Kovancı, Y. (2022), *Dijital Dönüşümün İşgücü Piyasasına Etkisi: Sektörel ve Mesleki İstihdam Açısından Türkiye Üzerine Uygulama*, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Doktora Tezi, İzmir.
- Balliester, T. ve Elsheikhi, A. (2018). *The Future of Work: A Literature Review*. Research Department Working Paper No. 29, Geneva: International Labour Office,.
- Başol, O. (2021). *Gig Çalışmanın Yükselişi ve Emek Piyasasına Yansımaları*. 21. Yüzyılda Endüstri İlişkileri: Çalışma Yaşamının Dönüşümü, Aktörleri ve Geleceği. Editör: Hüseyin Sevgi, İstanbul: Nota Bene Yayınları.
- Cascio, W. F. ve Montealegre, R. (2016). "How Technology is Changing Work and Organizations", *The Annual Review of Organizational Psychology and Organizational Behavior*, 3, p. 349-375.
- Charles, L., Xia, S. ve Coutts, A. P. (2022). *Digitalization and Employment A Review*, Geneva: International Labour Office.
- Çalık, D. ve Çınar, Ö. P. (2009), Geçmişten Günümüze Bilgi Yaklaşımları Bilgi Toplumunu ve İnternet, *XIV. Türkiye'de İnternet Konferansı Bildirileri*, 12-13 Aralık, Bilgi Üniversitesi, İstanbul, s. 77-88.
- Çark, Ö. (2020), Dijital Dönüşümün İşgücü ve Meslekler Üzerindeki Etkileri, *International Journal Entrepreneurship and Management Inquiries*, Cilt: 4-Sayı: Özel Sayı 1, s. 19-34.
- Degryse, C. (2016). *Digitalisation of the Economy and its Impact on Labour Markets*, Working Paper No. 2016.02, Brussels: ETUI.

- Dursun, S. (2021). Emek Piyasalarındaki Dönüşümün Uzaktan Çalışma Bağlamında Değerlendirilmesi. 21. *Yüzyılda Endüstri İlişkileri: Çalışma Yaşamının Dönüşümü, Aktörleri ve Geleceği* içinde, Editör: Hüseyin Sevgi, İstanbul: NotaBene Yayınları.
- Erdoğan, E. ve Çiğdem, S. (2017), Yeni Bir İstihdam Biçimi Olarak Portföy Çalışma, *2nd International Congress on Political, Economic and Social Studies (ICPESS)*, 19-22 Mayıs, s. 135-152.
- Erdoğan, E. ve Çiğdem, S. (2019), Portföy Çalışma ve Değişen Kariyer Davranışları: Freelance Çalışanların Deneyimleri Üzerinden Bir Değerlendirme, *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Cilt: 5, Sayı: 2, Temmuz, s. 184-199.
- Erdut, T. (1998). *Yeni Teknolojilerin İş İlişkileri Üzerindeki Etkisi*. İzmir: TÜHİS.
- Eurofound (2015), *New Forms of Employment*, Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Eurofound (2020), *Labour Market Change: New Forms of Employment: 2020 Update*, New Forms of Employment Series, Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Eurofound (2021), *The Digital Age: Implications of Automation, Digitisation and Platforms for Work and Employment*, Challenges and Prospects in The EU Series, Publications Office of the European Union, Luxembourg.
- Golman, M. ve Ernst, C. (2022), *Future of Work, Emerging Sectors and the Potential for Transition to Formality*, International Labour Office, Geneva.
- ILO (2015), *Non-Standard Forms of Employment*, Report for Discussion at the Meeting of Experts on Non-Standard Forms of Employment, International Labour Office, Conditions of Work and Equality Department, 16-19 February, Geneva.
- ILO (2016), *Non-Standard Employment around the World: Understanding Challenges, Shaping Prospects-Overview*, International Labour Office, Geneva.
- ILO (2018), *Informality and Non-Standard Forms of Employment*, Prepared for the G20 Employment Working Group Meeting, 20-22 February, Buenos Aires.
- ILO (2020a), *The Future of Work in the Digital Economy*, Paper Prepared for the Employment Working Group Under The 2020 Russian Presidency of the BRICS, September.
- ILO (2020b), *Digital Skills and the Future of Work: Challenges and Opportunities in a post COVID-19 Environment*, WISIS (World Summit on the Information Society Forum) Session 216, July.
- ILO (2021a), *World Employment and Social Outlook: The Role of Digital Labour Platforms in Transforming the World of Work*, International Labour Office, Geneva.
- ILO (2021b), *Digital Platforms and the World of Work in G20 Countries: Status and Policy Action*, Group under Italian G20 Presidency, June.
- ILO (2022), *Protecting Workers in New Forms of Employment*, Paper prepared for the BRICS Employment Working Group meeting under China's Presidency, April.
- ITUC (2020), *Standart Olmayan Çalışma Biçimleri, Sendikal Örgütlenme ve Toplu Pazarlık*, Çeviri: Melih Şırayder ve Erdinç Kaygusuz, Tez-Koop-İş Sendikası, Ankara.

- Konya, S. & Durgun, Ö. (2022), “G7 Ülkelerinde Ar-Ge Harcamaları İle İstihdam İlişkisi”, *Sakarya İktisat Dergisi*, 11 (1) , 17-32 .
- Lansbury, R. D. (2018), “The Changing World of Work and Employment Relations: A Multi-Level Institutional Perspective of the Future”, *Labour & Industry: A journal of the Social and Economic Relations of Work*, Vol. 28, No.1, p. 5-20.
- Leimeister, J. M., Zogaj, S. ve Durward, D. (2015), “New Forms of Employment and IT-Crowdsourcing”, *4th Conference of the Regulating for Decent Work Network*, https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2736953
- Man, F. (2015), Bir Hiper Esnek İstihdam Türü Olarak ‘Sıfır Süreli Sözleşme’: Akışkanlardan Gazlara Geçiş Mi?, *Emek ve Toplum, Cilt: 4, Yıl: 4, Sayı: 8*, s. 86-101.
- Temiz, H. E. (2004), Eğreti İstihdam: İşgücü Piyasasında Güvencesizliğin ve İstikrarsızlığın Yeni Yapılanması, *Çalışma ve Toplum, Sayı: 2*, s. 55-80.
- Tokol, A. (2021), Platform Çalışma, Çalışanlar Açısından Yarattığı Sorunlar ve Sendikalar, *21. Yüzyılda Endüstri İlişkileri: Çalışma Yaşamının Dönüşümü, Aktörleri ve Geleceği* içinde, Editör: Hüseyin Sevgi, İstanbul: NotaBene Yayınları.
- Walwei, U. (2016), *Digitalization and Structural Labour Market Problems: The Case of Germany*, ILO Research Paper No. 17, International Labour Office, Geneva.
- World Economic Forum (2020), *The Future of Jobs Report*, October.
- Yankın, F. B. (2019), Dijital Dönüşüm Sürecinde Çalışma Yaşamı, *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi E-Dergi*, Cilt: 7, Sayı: 2, s. 1-38.
- Yıldırım, U., Toygar, A. & Çolakoğlu, C. (2022). Compensation effect of wages on decent work: A study on seafarers attitudes, *Marine Policy 143*. <https://doi.org/10.1016/j.marpol.2022.105155>.